

Роман Забатович

ПЕРШИЙ БІЙ

РОМАН ЗАВАДОВИЧ

Перший бій

ОПОВІДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

**ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЛІТЕРАТУРИ
ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ — ОПЛДМ.**

ТОРОНТО — 1974 — КАНАДА.

Обкладинка й ілюстрації М. Михалевича.

Printed by:

Kiev Printers Ltd., 860 Richmond Street West, Toronto, Ontario, M6J 1C9

1.

НА РОЗВІДКУ

Неспокійні вакації мав Василь Обушок з-під Самбора в 1914-ім році. Поміж людьми стали ширитися тривожні чутки, що незабаром почнеться війна, бо російський цар уже збирає велике військо, щоб ударити на Австрію і захопити у свої руки Галичину.

Галицькі українці не хотіли йти під російського царя, який держав у неволі вже більшу частину України. На той час вони перебували під владою австрійського цісаря і служили в австрійському війську. Вони завжди мріяли про те, щоб на випадок війни створити окрему українську військову частину й боротися за визволення українського народу з-під панування москалів, а потім об'єднати всіх українців у власній незалежній державі.

І ось, на початку серпня Василь довідався, що у Львові створилася Бойова Управа і що вона закликає молодих українців зголошуватися добровольцями до Українських Січових Стрільців. Василь палко забажав стати українським стрільцем. Війна справді незабаром почалася, москалі з боями вступили в Галичину й рушили на Львів. Бойова Управа переїхала зі Львова до Стрия. Тут Василь, діставши батьківське благословення, зголосився до українського війська.

У Стрию перебував він недовго, бо російське військо підходило вже й до цього міста. Січові стрільці переїхали залізницею на той бік гір Карпат, на Закарпаття, і там, ставши кошем у селі Горонді, почали військовий вишкіл.

Василь потрапив до 2-ої сотні і скоро за свою веселу вдачу, жвавість, дотеп і пошану до старших

товаришів по зброї став загальним улюбленцем. Був він наймолодший і найнижчий ростом, а тому його почали кликати Васильком, щоб відрізнити від інших Василів, яких у сотні було кілька.

Недовго навчалася військової справи 2-га сотня, до якої належав молодий Василько Обушок. Московська армія доходила вже до головного найвищого хребта Карпат, що відмежовує Галичину від Закарпаття. Австрійське командування наказало вислати негайно частину українських стрільців на бойовий фронт, що проходив біля села Сянки. Виїхала туди саме 2-га сотня під командою сотника Осипа Семенюка.

Сянки лежать на Бойківщині, коло підніжжя найвищого хребта Карпат. Протискаючись поміж високі зелені гори, просікає Сянки залізничий і твердий шлях з півночі на південь. Уздовж цього шляху від міста Самбора просувалися в напрямі до Сянок московські війська. Через Ужоцький перевал, що був наче ворота в горах, вони хотіли прорватись на Угорщину. Невеликі австрійські частини, а разом з ними сотня наших стрільців, дістали наказ на самім Ужоцькім перевалі біля Сянок заступити москалям дорогу.

— Хлопці! — сказав сотник Семенюк на другий день після того, як стрільці розташувалися в Сянках. — Москалів ще не видно, але вони незабаром придуть сюди. Поки це станеться, нам треба знати, якими дорогами вони підходять і яка в них сила. Наше завдання — зробити розвідку в сторону, звідки надходить ворог.

— Наказ, пане сотнику! — гукнула сотня. Більш як сто стрільців вибралося негайно в дорогу, поділившись на три окремі групи.

— Пане сотнику, — сказав Василько, виструнчившись перед своїм командантом і стукнувши по-військовому зап'ятками, — дозвольте мені переодягнутися за селянського хлопця. Я знаю тутешні сто-

Василько скинув свій синьо-сірий однострій...

рони. Піду в саму московську гущу, може пощастить щось певніше розвідати.

— Гаразд! — згодився сотник. — Не барись і щасливо вертайся, бо на москалів не треба буде довго чекати. Відпускаю тебе на три дні, не довше!

Василько скинув свій синьо-сірий однострій, рушницю і скромне вояцьке майно віддав під опіку вістунові Волосянському, позичив у газди в Сянках сільську одержу. й подався в гори.

День був гарний, погідний. Надворі стояла рання осінь. Природа ще красувалася своєю пишною вродою. Тільки в буйній чуприні лісу починали де-не-де з'являтися жовті плями, мов сиве волосся у старого дідуса. У лісах було тихо і спокійно. Потічки сумирно дзюрчали по камінцях, задумано шуміли дерева, на галявинах мріяли осінні квітки, літали пізні метелики...

Через годину Василько зупинився над потічком, що в одному місці розлився невеличким ставком. Ставок синів проти неба, мов кришталеве дзеркало. На ньому чітко відбивались і гори, і ліси, навіть кучеряві хмари висіли в глибині, мов клубки білої вати.

Василько з цікавістю глянув у воду, щоб допевнитися, чи не виглядає він підозріло. З води подивився на нього присадкуватий сільський парубчак з веселими розумними очима. Василько вдоволено усміхнувся.

— Відминився ти, небоже, так, що й рідна мати не пізнала б! — відізвався до свого образу у воді. — Гляди ж, бойку, не осором ні себе, ні своєї другої сотні!

Василько два роки тому вчився у Львові й належав до Пласту. Юнаки пластували з захопленням, а нічні вправи, стежі та прокрадання крізь "ворожі" застави на лисиницьких полях або на горбах горішнього Личакова були для них найкращою розвагою.

— Мій командант знає, що я пластун, — подумав Василько. — Тепер я маю нагоду показати йому й цілій другій сотні, чого я в Пласті навчився.

І Василько рушив далі жвавим кроком. Просувався обережно гірськими стежинами-пляями, деколи прилипав до стовбурів дерев і наслухував. Аж ось розступилися смереки, і в долині над річкою показалося село. Василько зайшов у крайню хату. Розповів газдам, що був на Закарпатті на лісових роботах, а тепер вертається до Самбора додому, тільки не знає, чи безпечна йому дорога. Василько думав собі так: на війні, коли не знаєш людини, не говори їй усієї правди, хоч ти і пластун!

— Не йди тепер далі, синку! — відізався газда. — Перечекай у нас. Минулої ночі була в нас велика московська патруля. Тепер москалів тут нема, але ліси по той бік села аж кишать їх військом.

— Та ще може якось доберуся до свого дому, — відповів Василько й пішов далі. Не на те ж він вибрався в дорогу, щоб сидіти в бойка в загороді. За селом зашився знов у гущавину.

Мандрував, може, з годину, як раптом почув у глибині лісу свисти та вигуки. Деся далі залунало кілька пострілів.

— Це вже певно москалі! — подумав Василько. — Ну, що ж, може треба буде і з ними познайомитись...

Перехрестився й відважно пішов назустріч своїй невідомій долі.

2.

У ЛІСНИЧІВЦІ

Ледве Василько ступив кількадесят кроків, за деревами показалася простора галявина. Притулений плечима до лісу стояв дімок лісничого. Василько зайшов на подвір'я і постукав у двері. Ніхто не вийшов ні не відізався, тільки крізь віконце над ганком виліз сивий кіт і подивився на Василька байдужими сонними очима. Василько натиснув клямку — двері подалися. Вони не були замкнені. Лісничівка була безлюдна. Лісничий, мабуть, утік від москалів, залишилася тільки хатня обстановка і дрібніші речі. Єдине живе, що було в дімку — це мухи. Вони втомлено лазити по шибках, утративши надію дістатися на волю.

Через якусь хвилину коло брами почулися голоси, фокання коней, дзенькіт копит, і на подвір'я вїхала кінна військова частина.

— Гей, хазяїне, виходь! — гукав по-московському з сідла високий вусатий офіцер з блискучими еполетами на плечах.

Василько вдав із себе недотепного ще й кривого на одну ногу парубка. Шкутильгаючи та перекрививши смішно голову, вийшов на ганок.

— Га? — запитав. — Що кажете?

— Де хазяїн, питаю! — гукав офіцер, підїхавши ближче.

— Ха-ха-ха-зяїна я не бачив, і газди також нема вдома! — відповів Василько байдужим голосом і кумедно похитав головою.

— А, австрійська наволоч! Утік! — зверещав офіцер. — А ти хто такий будеш?

— Та я для себе Василь, а для газди — наймит, — відповів Василько, вдатно наслідуючи бойківську вимову. — Газду вночі забрали шандарі — казали, що москалів любить. А хто то москалі? Може, ви?

— Да, ми воїни руского царя! — сказав офіцер, подобрівши. Він, здається, повірив Васильковій видумці, що лісничого заарештували таки самі австрійські жандарми.

За хвилину більша частина кіннотників поїхала далі, кілька солдатів лишилося коло воріт на варті, а вусатий офіцер та інші старшини засіли у світлиці за стіл.

— Розпали вогонь! Закип'яти воду! — наказав Василькові офіцер. — Чи є в тебе чай?

Цим разом Василько вдав ще й глухуватого та став допитуватись: що таке? Гай? Гуджай? У пана лісничого пес називався Гуджай. Потім хлопець ніби здогадався, пішов до кухні і знайшов у шафці бляшану коробку з написом латинськими буквами: *Herbata*.

— Нема чаю, тільки трохи гарбати!

Тепер старшини не второпали, хто там такий у кухні "гарбатий". Василько приніс коробку до світлиці й дав офіцерові понюхати.

— Так, це чай! — сказав офіцер. — Швидко розпалюй, бо нам ніколи!

Василько став розпалювати вогонь і пильно підслухував, що говорили офіцери.

Вусатий офіцер розіклав на столі військову мапу й водив пальцем по ній.

— Ми збилися з дороги. Цю лісничівку ми повинні були обминати ліворуч. Вип'ємо чай і негайно в дорогу, бо цей рапорт ще сьогодні мусить бути в штабі. Здається, він буде потрібний командувачеві для того, щоб скласти плян негайного наступу на Ужок, обійшовши ворога ззаду.

— Оце так! — подумав Василько і скинув зі стола горщик на підлогу, щоб показати офіцерові, як він пильно зайнятий своїм куховарством.

— Ей, ти, парнішка! Хутчій кип'яти воду! — гукав нетерплячий офіцер.

— Га? Ви до мене, паночку? — прогугнявив Василько, вистромивши голову у двері.

— А то ж до якого дурня?! — ще більше розлютився офіцер. — Кажу, давай скоріше воду!

Василькові лише того було треба. Він схопив чайник і всунувся у світлицю.

— Закипіла вода? — спитав москаль.

— Та де закипіла! Щойно почала грітися. Але ви казали скоро давати, то я даю, — вдаючи цілком недоумкуватого, водив у різні боки очима Василько. Мусів побачити, де ті папери, що їх офіцери спішать ще сьогодні доставити до вищої команди.

“Ага, вони тут!” — догадався, зауваживши на столі шкіряну торбу з довгим ремінцем. Але не зрадив нічим свого вдоволення. Почав навіть знову щось там гугнявити, але офіцери вигнали його до кухні.

Та не судилось москалікам того дня напитися чаю. Чайник щойно почав шуміти, як у лісі затріскотіли рушничні постріли і довкола лісничівки засвітіли кулі. Московські старшини полякалися і насторожилися. А постріли ставали все рясніші і врешті посипалися так, як зерна сухого гороху у залізний горщик.

Тоді вже офіцери повискакували на подвір'я дізнатися, що діється, і дати потрібні накази.

Василько знов підійшов до дверей світлиці. У нього аж затіпалося серце, коли він побачив, що торба з важливим рапортом з розвідки ще лежить на столі.

“Справжній пластун користується всякою нагодою, бо вона може більше не трапитись!” — подумав Василько і твердо вирішив: “Торба буде моя!”

— Ага, вони тут!...

Постріли ставали щораз голосніші. Офіцери хильцем бігали по подвір'ю й вигукували накази. Солдати один за одним поспішно виходили за ворота, виводячи за уздечки коней.

Василько зачинив входні двері на ганок і підпер їх зсередини грубою ломакою. Потім, мов голодний яструб на курча, кинувся на торбу з військовими паперами і з сіней по драбині виліз на горище лісничівки.

Густо сипалися постріли. Василько догадувався, що то московська стежа наскочила на чоту січових стрільців, і вони тепер припікають її вогнем своїх новеньких рушниць. Крізь віконце з горища було видно, як москалі сідали на коней і втікали. Вусатий офіцер кинувся до дверей лісничівки, мабуть, щоб забрати торбу, але двері були зачинені. Гидко лаючись, він кидався на двері й намагався їх виломати, але ломака була міцна, і вони не подалися. Офіцер хотів уже влізти через вікно. Але десь зовсім недалеко бахнув постріл, куля свиснула, мов розлючена оса, й офіцера обсипали скалки розбитої шибки. Він завернув, хильцем перебіг подвір'я, сів на коня і зник у лісі.

У лісничівці не стало ні одного московського солдата. Василько, ще блідий з напруження, починав усміхатися. Та хіба ж не було чого? Торба з військовими паперами залишилась у його руках.

“Мерщій утікати! — блиснула думка. — Вони ще можуть вернутися!..”

Василько скочив з горища просто на підлогу і, притискаючи торбу до грудей, вибіг на подвір'я. Мов тіль, прослизнув попри стіни лісничівки і пірнув у густі кущі. Там присів і наслухував. Постріли віддалялися — мабуть, стрільці погналися за москалями. Обережно порачкував далі. Потім побіг хильці, мов заєць, від куща до куща і незабаром уже просувався дном глибокого яру, де одноманітно й байдуже шумів потік.

Потім побіг хильці від куща до куща

Почуваючи себе безпечнішим, юнак заспокоювався. На серці знов ставало радісно.

“Дивись, стрільче! — жартував у думках сам із собою. — Ворожий військовий рапорт — не марниця! Від нього може залежати успіх боїв, життя багатьох людей. Буде тобі нагорода: пан сотник на збірці похвалить тебе перед цілою сотнею, а куховар дасть тобі подвійну порцію фасоліної зупи...”

Ішов з годину. Сонце схилялось до заходу, але Василько не думав про спочинок: треба мандрувати хоча б цілу ніч, щоб якнайскоріше передати московську торбу командантові.

Але кругом починалося щось непевне. По горах щораз частіше лунали постріли. Це, мабуть, московські передові частини підходили до австрійської оборонної лінії. Василько знову захвилювався: якщо його, борони Боже, спіймає московська стежа з московським рапортом у торбі, то з ним буде погано... Та ще гірше те, що військові папери не дістануться до рук сотника Семенюка і командування не довідається про плян москалів. Василько аж перехристився з переляку: “Матінко Божа, заступи!”

Але, хто відважний, той має і щастя. Вийшовши з яру, Василько побачив невелику стрілецьку стежу, що гусаком обережно просувалася на південь. Один стрілець вів за поводи осідланого коня.

— Гей, хлопці, гей! — гукнув Василько і мерщій побіг до стрільців. — Стійте!

Його впізнали й зупинилися. Він в коротких словах оповів свою пригоду і сказав командантові стежі:

— Ця торба мусить ще сьогодні бути в руках сотника Семенюка.

— Буде зроблене! — відповів командант. — Зараз же пошлю надійного стрільця до Сянок. Бач, піймали московського коня без вершника, а тепер цей московський кінь послужить українській справі... А ти ж, Васильку, пристаєш до нас?

— Ця торба мусить ще сьогодні бути в руках сотника
Семенюка

— Ви полюйте самі, відповів, усміхаючись, Василько, — а я піду ще трохи понюхати, що роблять москалики. Приємної вам прогулянки!

— Тобі також! — жартом на жарт відповів командант. — Щастя Боже!

— І вам! — махнув рукою Василько і знову зник у лісі.

3.

ПІД КУЛЯМИ

Позбувшись цінної, але небезпечної торби, Василько легше зідхнув. Тепер міг знову вдавати бойківського хлопця, кривого чи підсліпкуватого, як вимагатиме потреба.

Мандрував до півночі. У найближчому селі зайшов до крайньої хати й підкріпився кукурудзяною кулешою. У місячному світлі бачив, як московські кінні стежі з довгими списками виїжджали з лісу й обережно просувалися на південь. Господарів син, який щойно вернувся з сусіднього села, розповів, що головна московська сила просувається шляхом уздовж залізниці з Самбора до Сянок. Недалеко на горі сидять спостерігачі з польовим телефоном, а у видолинку солдати усталили батарею гармат.

По півночі трохи притихло, і Василько пішов далі. У лісі натрапив на оборіг, видряпався по оборожині на сіно, перехристивсь і смачно заснув. Приснилося йому, що в нагороду за воєнні подвиги його найменували генералом. На радощах він так зареготав крізь сон, аж прокинувся.

Надворі вже благословлялося на світ. Карпати стояли в сизих туманах. Гірський досвіток дихав осіннім холодом. Деся на галузці писнула пташка й затихла.

Уставав ранок 11 вересня 1914 року.

— Злізайте, пане генерале! — скомандував Василько сам собі і зсунувся вниз по оборожині. Умився в недалекому потічку, став лицем до ранньої зорі й почав молитись. Тільки скінчив “Богородице Діво”, як з-між низьких густих ялинок висунулась рушни-

ця з настромленим на дуло довгим московським багнетом, і хрипкий голос скомандував: "Рукі вверх!"

— Га? — перекрививши рота, запитав Василько, що в одну мить, мов заворожений відьмою, перемінився в незграбного недоумкуватого селяха. Але руки, на всякий випадок, таки підняв.

"Починається! — подумав. — Слава Господеві, що нема коло мене тієї торби!"

З-між ялинок вийшло кілька солдатів. Один з них став з рушницею напоготові, а другий ретельно Василька обшукав. Потім відбулася така коротка розмова.

— Ти хто?

— Хіба не бачите? Я!

— Що за "я"?

— Василь.

— Що тут робиш?

— Богу молюся.

— Дурак! Самі бачимо. Але чого ти сюди прийшов?

— Лагодив оборога, бо затікає...

— Звідки ти?

— А звідки ж, як не з Сянок?

— Добре знаєш дорогу?

— Як свою кишеню!

— То веди нас до Сянок!

— Ну-ну!

Василько, ніби народившись у театрі, свою роль грав добре: був підсліпкуватий і налягав на ногу.

"Самі москалі помагають мені добратись до свого війська!" — подумав, радий, що ніхто по дорозі не буде до нього чіплятися.

Тяжко шкутильгав гірською доріжкою і човгав старими чобітьми, навмисне розбиваючи носки об камінці. Дедалі почав приставати, постогнував, а врешті сів на стовбур зрубаної ялиці.

Один з них став з рушницею наготові, а другий ретельно
Василька обшукав

— Болить! — показав рукою на ногу і став скидати чобота. — Ідіть собі самі далі, бо я вже не можу!... Сянки он там, у долині, за лісом. Тепер і самі потрапите.

— Харашо! — сказали солдати й пішли.

Василько легше зідхнув. Відпочивав недовго, бо прочував, що треба поспішати. Зашився в гущавину молодих ялинок і схилом гори обережно зійшов у долину. Побачив кілька хатин, залізничий шлях і річку.

“Ну, стрільче! — підбадьорював себе. — Тепер найважливіша справа — пробратися крізь московські лінії до своїх. Воруши своїм розумом, а то може бути погано...”

Коло бойківської загороди, звідки повтікали всі мешканці, блукала корова. Довго не надумуючись, Василько намотав їй на роги мотуза і, знову тяжко криваючи, повів її за собою. Хтось подумав би, що то місцевий бойко втікає від війни.

Дорогою перегалопувала московська кінна стежа. Вусатий старшина гнався спереду, а за ним трое вершників. Постріли бахкали по всій долині та на поблизьких горах, за лісом грюкнуло кілька гармат. Їх стрільна з сердитим виттям пронеслися високо в повітрі й розірвалися в лісі на горі.

Ось і залізничі рейки. Василько смикнув корову, що опиралась і не хотіла йти. Силкувався перейти невисокий насип. Раптом свиснула рушнична куля так близько, що Василько несамохіть заплющив очі. Свист нараз обірвався, зате корова застогнала й повалилася на землю. Василько випустив з рук кінець мотузка й кинувся втікати. Він зрозумів: то корова заступила його своїм тілом від смертоносної кулі. Бідна красуля! Врятувала йому життя, а сама загинула...

Раптом зірвалася буря пострілів. Усе загуло нараз: рушниці, скоростріли, гармати. Постріли зли-

Він просунув крізь вікно кілька сувоїв грубого паперу і підпалив

лися в один протяжний грім, від якого захиталася земля, затремтіли гори.

“Я тепер між двома ворожими лініями. Москалі почали наступ!” — подумав Василько.

Недалеко стояв білий будинок залізничної станції. Утікаючи від куль, що дзижчали, мов розлючені оси, Василько ускочив у порожній будинок станції і по сходах збіг у льох. Льох був завалений смерековими полінами і грубим картоновим папером. Крізь віконце, пробите в мурі низько над землею, було видно солдатів, які підбігали вперед, наставивши довгі багнети, і час від часу лягали в траву. Надворі, під стіною будинку, зараз біля віконця, лежало багато гранат і бомб, мов стіс дров у лісі. Мабуть, австрійське військо не мало часу їх забрати.

“Цими бомбами закидають нас завтра москалі”, — подумав Василько. Він просунув крізь вікно кілька сувоїв грубого паперу й підпалив. Підклав трохи смерекових трісок, а коли вони запалахкотіли, докинув грубших полін. Полум'я розгорілось і стало підповзати до бомб і гарматніх стрілен...

**
*

Січові стрільці займали праве крило австрійської оборонної лінії коло Сянок. То були їх “вогневі христини”, перший бій з ворогом. Вони не мали завдання відкинути ворога назад. Вони повинні були тільки затримати його, поки надійдуть сильніші австрійські частини.

Уже з півгодини кипів завзятий бій. Не зважаючи на втрати вбитими й раненими, москалі підсувалися щораз ближче до стрілецьких окопів. Вони захопили станцію, обійшли будку стрілочника й ровами повзли наперед. Їх було дуже багато, задні підганяли передніх. Австрійські гармати, що стояли майже в самих окопах піхоти, вдарили на ворога з віддалі двохсот кроків.

Підемо на доли,
на Галич, Львів
на Волинь і на сам
Київ

Нараз повітрям потряс могутній бойовий крик московської піхоти: “Ура-а-а!.. Ура-а-а!” Він заглушив навіть клекіт рушниць і скорострілів. Передні лави солдатів, принукувані офіцерами, схопилися з землі й кинулись бігцем на австрійські й стрілецькі становища. Здавалося, що вони заллють австрійські окопи, мов повінь на ріці.

Раптом — оглушливий гук, вогонь і дим! Будинок залізничної станції захитався і з грюкотом розлетівся на шматки. Оглушені й приголомшені несподіваним вибухом, москалі аж поприлипали до землі. Вони не знали, що сталося за їхніми плечима. Наступ на хвилину припинився.

Це використали австрійці. Із залізничного тунелю, що починався недалеко від станції, викотився військовий поїзд. Вояки й стрільці швидко попереносили на вагони-платформи зброю, ранених і вбитих.

В останню хвилину, коли поїзд, свиснувши, мав схватись у тунелі, прибіг молодий хлопець у бойківській одежі.

— Не лишайте мене! Я ваш стрілець! — кричав він і вимахував рукою, з якої скапувала кров.

— Хто ти? — підбігли до нього вояки.

— Та це ж наш Василько! — пізнав його хтось.
— Швидше на поїзд! Ти ранений?

Рана була неважка, і Василько, прикривши рану хусточкою, майже в останній момент стрибнув на платформу.

— Славно, стрільче Обушку! — сказав сотник Семенюк, піддержавши його за руку. — А та торба з московським рапортом дуже нам придалася.

Василько хотів усміхнутися, але нараз усе потемніло. Поїзд в'їхав у тунель.

— Буйте здорові! — стрільці в останніх вагонах посилали прощальні погляди Сянкам, що зникали в долині. — Чекайте на нас! Ми ще вернемось!

Відвоюємо не тільки свої гори! Підемо й на доли, на Галич, Львів, на Волинь і на сам Київ!

Вони знали, що цей перший бій з ворогом — тільки початок тяжкої боротьби за визволення їх рідного краю. Скільки вона триватиме — рік, десять, сто років? Проте, стрільці вірили, що їх вояцькі труди і кров не будуть даремні. Колись настане день, коли в столичному Києві, на Софійській площі, біля пам'ятника гетьманові Богданові Хмельницькому буде проголошена самостійна держава українського народу.

ПОЯСНЕННЯ

кіш (також кадра) — військова станиця, де молоді вояки-новобранці набиралися військової вмілості і де приготувалися свіжі частини війська для бойового фронту,

Войківщина — середня частина гір Карпат, заселена українським гірським плем'ям, бойками,

вістун — один із нижчих підстаршинських ступенів в українським війську,

газда — так називають мешканці Карпатських гір господаря-хазяїна,

Личаків — передмістя Львова, **Лисиничі** — підльвівське село,

еполети — військові відзнаки, по яких пізнати, хто має який ранг (ступінь),

шандарі — так народ називав австрійських жандармів (державну поліцію),

рапорт — військовий звіт, що його подають нижчі рангом військовики своїм старшинам,

парнішка — моск. слово, парубійко, юнак,

верція — пайок,

кулеша — густа страва з хукорудзяної мукки,

оборіг — це чотириспадний солом'яний дашок, що, залежно від потреби, підіймається або опускається на чотирьох дерев'яних стовпах, **обероминах**. Стін оборіг не має. В оборозі зберігається на зиму в українських селах висušена трава, сіно.

уздечка або **узда** — частина кінської упряжі, що закладається коневі на ший і рота,

горище — місце в будинку під самою покрівлею (дахом),

рачувати — повзти-посуватись по землі на руках і колінах,

ретельно — докладно,

стрілочник — залізничний службовець, що пересуває рейки "на стрілках", де вони сходяться або розходяться.

